

председателя на севлиевското читалище „Развитие“, се размъниха мисли дали не е вече време да се подхване идеята за съюзяване на читалищата във България, по който въпросъ се появиха доста мнения във вестниците. Дойде се до общо убеждение, че идеята е напълно и момента удобна. Тръбваше само да се учреди единъ комитетъ, който да се натовари съ осъществяването на високо ползотворната целъ. Кой тръбваше да учреди комитета? Да се апелира къмъ читалищата, за да учредятъ комитета, се видѣ една много сложна и при това безполезна работа, защото не само тръбваше да се изхавятъ излишенъ трудъ, време и разноски за единъ, може би, нищоженъ резултатъ, но и защото до учредяването на комитета пакъ тръбваше да има единъ времененъ комитетъ, който да ръководи работитѣ. Ето защо, намѣри се за необходимо инициаторитѣ сами да се конституиратъ въ „комитетъ за читалищно съюзяване“ не като упълномощени членове на читалища, а като граждани, които иматъ право да взематъ инициативата за едно общеползотно дѣло.

На 27 септември се конституира комитетъ съ протоколъ № 1, който ви е известенъ. Въ него сж помѣстени побужденията и задачитѣ на комитета. Понеже въ печата се появи една статия, плодъ на недоразумение, въ която се визираще комитетътъ, че си е възложилъ работа, за която никой не го е упълномощилъ, т. е., че единъ видъ е узурпиралъ нѣкаква си власт или права, комитетътъ възложи на временния си дѣловодителъ да даде въ печата разяснение, че той не се е нагърбилъ съ нѣкаква си власт или права да ръководи читалищата или да имъ натрапва свое мнение, а е взелъ само инициативата да популяризира идеята за съюзяване, да сондира читалищата върху нея и да направи всички подготвителни работи, за да се осъществи идеята. А такава явно полезна инициатива е властенъ да взема всѣки гражданинъ, безъ да търси пълномощно отъ нѣкого. По този начинъ сж станали повечето съюзявания на отдѣлни професии у насъ, напр. съюзътъ на гимназиалнитѣ и прогимназиалнитѣ учители преди 10 години.

Първото нѣщо, което тръбваше да извърши комитетътъ бѣ, да се снабди съ списъка на читалищата и културно-просвѣтителнитѣ дружества въ България отъ страна на министерството на народното просвѣщение. Тоя списъкъ е напечатанъ въ Архива на министерството. По една или друга причина ние сполучихме да се снабдимъ съ него къмъ срѣдата на м. декември. Той забави издаването и изпращането на позива къмъ читалищата и дружествата, както и въпросника, съ който ги сондираме относително съюзяването.

Едвамъ къмъ 15 януари, т. г. успѣхме да изпратимъ навредъ позива и въпросника. Отъ списъка на министерския архивъ ние прибрахме освенъ адреситѣ, кждето изрично се споменаваше думата „читалище“ още и ония дружества, които, било по обозначена целъ, било по название, даваха ни да предполагаме, че сж читалища или близко до читалищата културно-просвѣтителни дружества. Освенъ това, къмъ тоя непъленъ списъкъ добавихме и други читалища и дружества, за които лично знаехме, че сжществуватъ или които заявиха за своето пропусчане, или най-после, за които срещнахме споменъ изъ вестниците и списанията. Така се набраха 517 читалища, изрично упоменати като такива, и 98 дружества, предполагаеми да сж читалища, или близки на културно-просвѣтителни учреждения, или всичко 615 читалища и дружества. Отъ тѣхъ, обаче, ни се повърнаха 10 плика съ обозначение, че сж закрити, не сжществуватъ или сж съ непъленъ адресъ, та позивътъ и въпросникътъ считаме да е отишълъ до 605 читалища и дружества, отъ които се отзоваха до сега — 114 такива.

Подробнитѣ резултати отъ тоя сондажъ сж следнитѣ: градски читалища и дружества 30, а селски 84. Само две отговарятъ отрицателно, а